

Click or tap here to enter text.

Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2022-11-29

Diarienummer:
KSN-2022-03219

Handläggare:
Maria Ahrgren

Planeringsdirektiv 2023

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** fastställa planeringsdirektiv för Mål och budget 2024 med plan för 2025–2026 samt tidplan för arbetet enligt ärendets bilaga.

Ärendet

I december 2014 beslutade kommunstyrelsen om planeringsdirektiv för en ny mål- och budgetprocess. Mål- och budgetprocessen har sedan dess för varje år reviderats för att öka kvaliteten i de ekonomiska underlagen, skapa mer delaktighet från nämnder och bolagsstyrelser samt öka genomslagskraften för den politiska viljan. Planeringsdirektivet 2023 beskriver fokus och förutsättningar för arbetet med Mål och budget 2024–2026.

Kommunfullmäktige beslutar den 12–13 december 2022 om Mål och budget 2023 med plan för 2024–2025. I och med det fastställs kommunens fokusmål och indikatorer. Nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhets- och affärsplaner beslutas i respektive nämnd och bolagsstyrelse senast 28 februari 2023.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret.

Föredragning

Den demografiska utvecklingen, invånares förväntningar och att Uppsala växer ställer fortsatt krav på kommunal välfärd, på fysiskt och socialt investeringsperspektiv i samhällsplaneringen samt på stärkt integration för att säkra ett hållbart samhälle. FN:s agenda för hållbar utveckling balanserar de tre dimensionerna, den ekonomiska, den sociala och den ekologiska hållbarheten. Cirkulär ekonomi är en förutsättning för att

nå klimatmålen och många andra hållbarhetsmål i Agenda 2030. Uppsala kommun arbetar med mål- och resultatstyrning. Det betyder att politiker styr utifrån de mål de sätter upp och de resultat som kommunens verksamheter ska uppnå.

Kommunfullmäktiges politiska inriktning för planperioden inramas genom fyra gemensamma fokusmål. Fokusmålen ska kraftsamla hela kommunkoncernen för att göra de förflyttningar fokusmålen pekar ut och säkerställa det politiska genomslaget. De fyra fokusmålen är:

1. Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden
2. Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb
3. Uppsala ska leda klimatomställningen
4. Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor

Varje fokusmål förstärks med tidsbegränsade uppdrag, som kan gälla hela koncernen eller specifika nämnder eller styrelser. För att följa och analysera kommunkoncernens utveckling mot målbilden kopplas kommunövergripande indikatorer till varje fokusmål. För de gemensamma nämnderna (räddningsnämnden och överförmyndarnämnden) gäller de uppdrag som överenskommits om vid ägarsamråd med de kommuner som ingår.

Det finns en stor osäkerhet vad gäller de ekonomiska utsikterna framöver på grund av Rysslands angreppskrig mot Ukraina, prisutvecklingen samt risk för ny smittspridning i Kina. Den höga inflationen, de höga energikostnaderna och de högre räntenivåerna väntas slå alltmer mot investeringar och hushållens konsumtion den närmaste tiden. Utvecklingen tillsammans med de senaste årens covid-19-pandemi har satt avtryck på samhällsutvecklingen med påverkan på kommunens verksamheter och ekonomi.

År 2023 väntas den svenska ekonomin gå in i en lågkonjunktur då BNP väntas falla och därmed understiga den potentiella BNP-nivån. För 2024 prognostiseras en BNP-tillväxt om knappt 2 procent samtidigt väntas lågkonjunkturen kvarstå till följd av ett lågt resursutnyttjande i ekonomin. Sysselsättningen väntas minska och arbetslösheten beräknas till cirka 7,5 procent av arbetskraften. År 2025 väntas konjunkturen stärkas och nå normal läge, ett läge som är förenligt med en inflation på 2 procent och en arbetslöshet på omkring 7 procent på riksnivå.

I reala termer bedöms rikets skatteunderlag minska med närmare 3 procent år 2023 jämfört med 2022. Trots en nominell ökning på över 4 procent fortsätter den reala tillväxten att vara historiskt svag fram till 2025. Skatteunderlaget urholkas av pris- och löneökningar som kommunsektorn möter samt stora kostnadsökningar för pensioner orsakade av inflationen, som höjer prisbasbeloppet, främst 2023 och 2024.

Konsekvenserna av den ekonomiska utvecklingen ställer Uppsala kommun inför nya utmaningar. Den ekonomiska planeringen för planperioden ska ha fokus på ekonomisk styrning i syfte att stärka Uppsala kommuns finansiella ställning både på lång och kort sikt.

För att klara välfärdsuppdraget och samtidigt finansiera en betydande del av investeringarna och samhällsbygget kommer det att krävas tydliga prioriteringar. Därtill behöver nämnder och bolag fortsätta att effektivisera sin verksamhet, bland annat genom förbättrade arbetsätt, innovation och implementering av ny teknik. Detta är nödvändigt om verksamheten ska klara av förändrade behov i form av högre volymer och kvalitet men även för att anpassa verksamheten till förändrade ekonomiska förutsättningar samt beslutade budgetramar.

De finansiella målen i Mål och budget 2023 med plan för 2024–2025 styr mot stärkt balansräkning och hållbar tillväxt:

1. Ekonomiskt resultat, kommun
 - Minst två procent av skatter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning i genomsnitt under mandatperioden.
2. Soliditet, kommunkoncern, inklusive pensionsåtagande
 - Soliditeten ska under perioden stärkas, inom ett intervall om 27–29 procent.
3. Låneskuld per invånare
 - Skuldutvecklingen ska begränsas och över tid inte öka mer än fem procent årligen.

Mot bakgrund av koncernens omfattande investeringsbehov och det utmanande ekonomiska läget behöver såväl de finansiella målen årliga nivåer som utformningen av målen omprövas för att säkerställa en över tid långsiktigt hållbar ekonomi och verksamhet.

Inför budgetarbetet med Mål och budget 2024 med plan för 2025–2026 föreslås följande fokus och justeringar i mål- och budgetprocessen för att stärka arbete med att skapa en hållbar kommun, såväl ekonomiskt, ekologiskt som socialt:

- Särskilt fokus läggs på hela kommunkoncernens samarbete för att stärka arbetet med de i Mål och budget 2023–2025 beskrivna fyra fokusmålen.
- En översyn sker av de finansiella målen för att stärka den långsiktiga ekonomiska styrningen.
- Under 2023 ska en riktlinje för koncerngemensam beredning och prioritering av investeringar fastställas som ytterligare stärker det långa perspektivet och kopplingen till fokusmålen genom koncerngemensam prioritering av investeringar i tidiga skeden. Riskerna för omtag och fördyringar i projekteringskedan ska minska.
- Ekonomistyrningen stärks ytterligare genom att investeringsplanen i Mål och budget utökas från tre till fem år. Investeringsunderlagen utvecklas med en tydligare beskrivning av de långsiktiga konsekvenserna för verksamheterna.
- Beslutsunderlag, analys och process för beredningen av kommunkoncernens samtliga taxor och avgifter utvecklas i syfte för att förbättra och förenkla beslutsunderlagen samt öka tillgängligheten till aktuella taxor och avgifter för invånare.
- Arbetet med att utveckla en mer ändamålsenlig uppföljning och analys kring kommunfullmäktiges fokusmål fortsätter under 2023, där uppföljning av de nationella nyckeltalen för Agenda 2030 säkerställer att kommunen är på väg mot en hållbar utveckling.

Beräkningen av nämndernas föreslagna budgetramar (kommunbidrag) 2024 med plan för 2025–2026 utgår från fastställd resursfördelningsmodell.

Förslag på Mål och budget 2024–2026 behandlas i kommunstyrelsens arbetsutskott den 12 september 2023 och skickas därefter ut på remiss till nämnder för yttrande samt bolagsstyrelser för kvalitetssäkring. I samband med detta föreslår nämnder och bolagsstyrelser sina taxor och avgifter för kommunfullmäktige att besluta. Nämnder ska också inkomma med en beskrivning av kommunalt finansierad verksamhet där planerad fördelning mellan verksamhet utförd i egen regi och externa utförare samt ersättningsmodeller framgår.

Förslag på övergripande tid- och processplan för arbetet med mål- och budget 2024 med plan för 2025–2026 redovisas i **bilaga**.

Ekonomiska konsekvenser

Genom ett effektivt och strukturerat budgetarbete säkerställs att kommunens ekonomi blir långsiktigt hållbar.

Beslutsunderlag

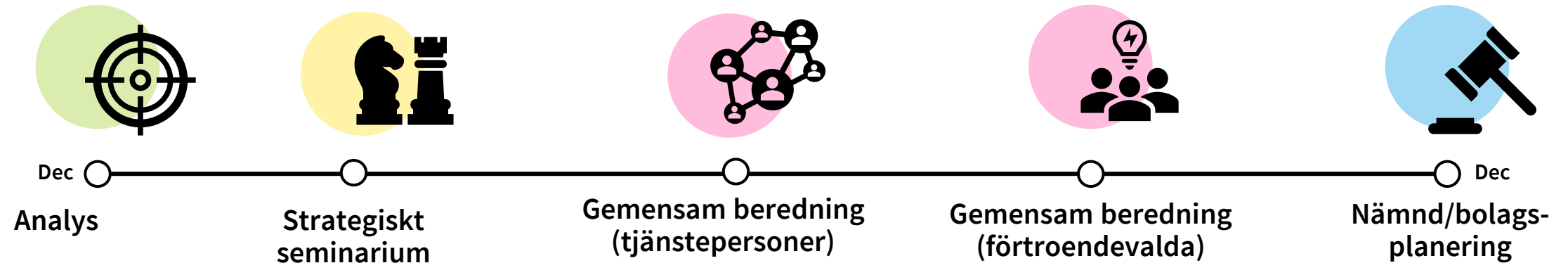
- Tjänsteskrivelse daterad 29 november 2022
- Bilaga Tidplan Mål och budget 2024–2026

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ola Hägglund
Ekonomidirektör och
biträdande stadsdirektör

Övergripande tid- och processplan Mål och budget

Kommunanlys 20 okt – 16 jan
RK och KCL analyserar och sammanställer underlag utifrån bland annat delårsbokslut 2022, indikatorer och ekonomisk bas beslutad december 2022.

Planeringsdirektiv KS 14 dec
Fastställande av planeringsdirektiv innehållande process och övergripande tidplan.

Kommunanlys fortsättning jan – mar
RK fördjupar tidigare analys utifrån måluppfyllelse, årsbokslut och omvärldsfaktorer inför den gemensamma beredningen.

Strategiskt seminarium 17 mar
Innehåll utifrån kommunanalys med diskussion om huvudstrategier – utmaningar, uppdrag och inriktning. Deltagare: kommunstyrelsen, nämndernas och bolagsstyrelsernas presidier samt tjänstepersoner.

Ägardialoger vecka 12-14
Följa upp ägardirektiven för de helägda kommunala bolagen och föra dialog kring bolagets ställning och utveckling.

Löpande avstämning mar-maj

Gemensam beredning (tjänstepersoner)

Gemensamma beredningsdagar 29-30 maj
Gemensam beredning av Mål och budget.

Budgetkonferens och färdigställande av utkast Mål och budget (jun-aug)

Justeringar görs av Mål och budget utifrån beredningsdagarna. Politisk beredningsprocess startas. Arbete med nämnders/bolagsstyrelsernas verksamhets-/affärsplan påbörjas.

Begäran om nämndyttrande på KSAU 12 sep

Begäran om yttrande/kvalitetssäkring av Mål och budget, nämnders och bolags förslag på taxor och avgifter samt nämnders förslag på fördelning mellan verksamhet utförd i egen regi och av externa utförare samt ersättningsmodeller.

Inlämning av yttrande/kvalitetssäkring 2 okt

Svar inkommer senast den 2 oktober. RK kvalitetssäkrar utifrån nämndyttrande/svar samt eventuell ny information utifrån t ex delårsbokslut.

Budgetmotion lämnas på KF den 9 oktober för de partier som inte är i KS.

Fastställande av Mål och budget 2024 med plan för 2025-2026 samt skattesats för 2024

(inklusive beslut om taxor och avgifter samt investeringsramar per nämnd och bolag)
KS 18 oktober
KF 6-7 november

December 2023

Nämnder beslutar om verksamhetsplan.

Bolagsstyrelser beslutar om affärsplan.

KSAU – Kommunstyrelsens arbetsutskott

KCL - Koncernledningsgrupp

RK – Redaktionskommitté med skribenter från förvaltningar och bolag